

DALIES SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOS VIS DAR NEPROPORCINGAI DIDELĖS BET YRĄ IR GERŲ POKYČIŲ

SANTRAUKA

Nors statistiškai per 2015 m. šalies savivaldybių administracijos sumažėjo 1,4 proc., arba dviem šimtais užimtų pareigybių, tai labiausiai lėmė didžiųjų miestų – Kauno (-99) ir Vilniaus (-73) savivaldybių administracijų mažinimas.

Beveik pusėje šalies savivaldybių (26-iose iš 60) per 2015 m. administracijos plėtėsi. Užimtų pareigybių pastebimai padaugėjo Ignalinos r., Telšių r., Utenos r., Kauno r. ir kt. savivaldybėse.

Didėjo ir santykinis savivaldybių darbuotojų skaičius. 2016 m. pradžioje šalyje vidutiniškai 1000-čiui gyventojų teko 7,4 užimtų pareigybių. Tai šiek tiek daugiau nei prieš metus (7,34 užimtų p. 1000 gyventojų). Iš viso užimtų pareigybių skaičius, tenkantis 1000-čiui gyventojų, didėjo net dvejuose trečdaliuose savivaldybių.

Dalyje jų sparčiai mažėjo gyventojų, o administracijos darbuotojų skaičius nesikeitė; kitose buvo priimta daugiau naujų darbuotojų. Pavyzdžiui, administracijos plėtėsi Birštono, Druskininkų, Ignalinos r., Kalvarijos, Kauno r., Palangos m., Šalčininkų r., Šiaulių r., Telšių r., Trakų r., Utenos r., Zarasų r. savivaldybėse.

Administracijų dydžių skirtumai tarp panašų gyventojų skaičių turinčių savivaldybių išlieka. Kai kur tokį pat skaičių gyventojų aptarnauja iki 2,5 karto daugiau administracijos darbuotojų.

2016 m. užimtų pareigybių skaičius, lyginant su panašią populiaciją turinčiomis savivaldybėmis, buvo gerokai didesnis Neringos, Pagėgių, Ignalinos r., Skuodo r., Visagino, Lazdijų r., Šilalės r., Švenčionių r., Pasvalio r., Kelmės r., Šalčininkų r., Ukmergės r., Šilutės r., Telšių r., Klaipėdos r. ir Vilniaus r. savivaldybėse.

Užimtų pareigybių skaičius administracijose mažėja nežymiai – dar nepasiektas 2014 m. lygis.

Panašų gyventojų skaičių turinčiose savivaldybėse administracijų dydžiai skiriasi iki pusterčio karto.

A. Kaip keitėsi gyventojų ir užimtų pareigybių savivaldybių administracijose skaičius?

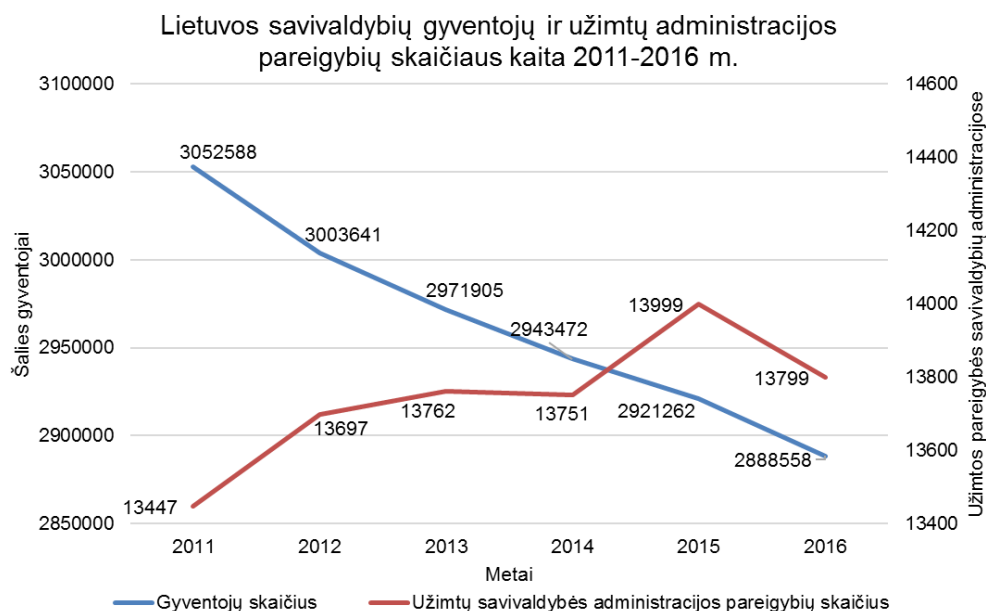
Lietuvoje gyventojų skaičius nuo 2011 metų krenta – **per penkerius metus žmonių sumažėjo 5,4 proc.**, šalies populiacija susitraukė 164 tūkst. gyventojų. Palyginimui: Klaipėdos m. savivaldybėje 2016 m. gyveno 154 tūkst. žmonių. Tad nuo 2011 m. Lietuva neteko trečio pagal dydį miesto gyventojų skaičiaus.

Mažėjant aptarnaujamų žmonių skaičiui, turėtų trauktis ir savivaldybių administracijos. Tačiau tendencija šioje srityje priešinga – nuo 2011 m. **užimtų pareigybių savivaldybių administracijose skaičius išaugo 2,6 proc.**¹

Nuo 2015 metų beveik pusė savivaldybių išplėtė savo administracijas. Labiausiai užimtų pareigybių skaičius padidėjo **Ignalinos r.** savivaldybėje (+19). Taip pat išsiplėtė **Telšių r.** (+17), **Utenos r.** (+13) bei **Kauno r.** (+6) savivaldybių administracijos.

Tiesa, 2015 m. bendras užimtų pareigybių skaičius šiek tiek traukėsi: nuo 14 tūkst. iki 13,8 tūkst. (žr. 1 pav.), tačiau šį mažėjimą daugiausiai lėmė dvejų didžiųjų miestų administracijų mažinimas. Be to, bendras užimtų pareigybių skaičiaus susitraukimas sudaro vos 1,4 proc. sumažėjimą, kai pati populiacija susitraukė 1,1 proc. Dabartinis užimtų pareigybių skaičius vis dar didesnis nei 2014 metais.

Iš viso užimtų pareigybių skaičius nuo 2015 metų sumažėjo 200. **Kauno m.** savivaldybės administracija sumažinta net 99 pareigybėmis. **Vilniaus m.** savivaldybė – 73 užimtomis pareigybėmis, **Širvintų r.** – 21, **Vilniaus r.** – 14, **Švenčionių r.** – 12.

1 pav. Lietuvos savivaldybių gyventojų ir užimtų administracijos pareigybių skaičiaus kaita 2011-2016 m. Šaltiniai: Valstybės tarnybos departamentas, Lietuvos statistikos departamentas.

¹ Tyrimui naudotas duomenis teikė Lietuvos valstybės tarnybos departamentas. Pagal šią sąranką, savivaldybių administraciniais žmogiškaisiais ištekliais laikomos užimtoms pareigybės savivaldybių administracijose (įskaitant

seniūnijas), savivaldybių kontrolės ir audito tarnybose bei savivaldybių tarybose. Į darbuotojų skaičių įeina tiek valstybės tarnautojai, tiek dirbantieji pagal darbo sutartis (tai gali būti ir pagalbinis personalas).

B. Kaip skiriasi administracijų dydžiai panašaus dydžio savivaldybėse?

Užimtų pareigybių skaičius savivaldybių administracijose yra nuo 61 Birštone iki 866 Vilniaus m. savivaldybėje (2016 m. pradžioje).

Suprantama, kad daugiau gyventojų turinčioms savivaldybėms reikalingos ir didesnės administracijos. Tačiau yra savivaldybių, kurios, nors ir turėdamos panašų gyventojų skaičių, pasižymi labai skirtingais administracijos dydžiais. Pavyzdžiui, 2016 m. Ignalinos r. savivaldybės administracijoje buvo 250 užimtų pareigybių, kai Širvintų r. užteko 101 pareigybės (2,5 karto mažesnė administracija). Abiejose savivaldybėse gyvena po apie 18 tūkst. žmonių.

Tokių palyginimų yra ne vienas (žr. žemiau). Deja, nuo 2015 m. atlikto [tyrimo](#) pasikeitimų šiuose savivaldybių palyginimuose nėra daug. Atvirkščiai, labiausiai administracijas sumažino būtent didieji miestai: Vilnius ir Kaunas.

3-4 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,3 karto

- Neringos sav. 82 užimtų pareigybių;
- Birštono sav. 61 užimta pareigybė.

8 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,5 karto

- Pagėgių sav. 153 užimtų pareigybių;
- Rietavo sav. 105 užimtų pareigybių.

16 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 2,5 karto

- Ignalinos r. sav. 250 užimtų pareigybių
- Širvintų r. sav. 101 užimta pareigybė.

18 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,5 karto

- Skuodo r. sav. 197 užimtų pareigybių;
- Kupiškio r. sav. 135 užimtų pareigybių

20 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,9 karto

- Visagino sav. 212 užimtų pareigybių;
- Druskininkų sav. 114 užimtų pareigybių.

20 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,5 karto

- Lazdijų r. sav. 230 užimtų pareigybių;
- Akmenės r. sav. 156 užimtų pareigybių

24 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,5 karto

- Šilalės r. sav. 242 užimtų pareigybių;
- Elektrėnų sav. 161 užimta pareigybė.

25 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,2 karto

- Švenčionių r. sav. 228 užimtų pareigybių;
- Biržų r. sav. 184 užimtų pareigybių.

26 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,8 karto

- Pasvalio r. sav. 297 užimtų pareigybių;
- Anykščių r. sav. 164 užimtų pareigybių.

28-29 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,5 karto

- Kelmės r. sav. 226 užimtų pareigybių;
- Prienų r. sav. 154 užimtų pareigybių.

30-32 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,3 karto

- Šalčininkų r. sav. 209 užimtų pareigybių
- Šakių r. sav. 161 užimta pareigybė

34-36 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,4 karto

- Ukmergės r. sav. 244 užimtų pareigybių;
- Raseinių r. sav. 172 užimtų pareigybių.

39-41 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,2 karto

- Vilkaviškio sav. 228 užimtų pareigybių;
- Tauragės r. sav. 273 užimtų pareigybių.

41-42 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,5 karto

- Šilutės r. sav. 338 užimtų pareigybių;
- Šiaulių r. sav. 231 užimta pareigybė.

43 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,6 karto

- Telšių r. sav. 334 užimtų pareigybių;
- Jonavos r. sav. 207 užimtų pareigybių.

49-53 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 2 kartus

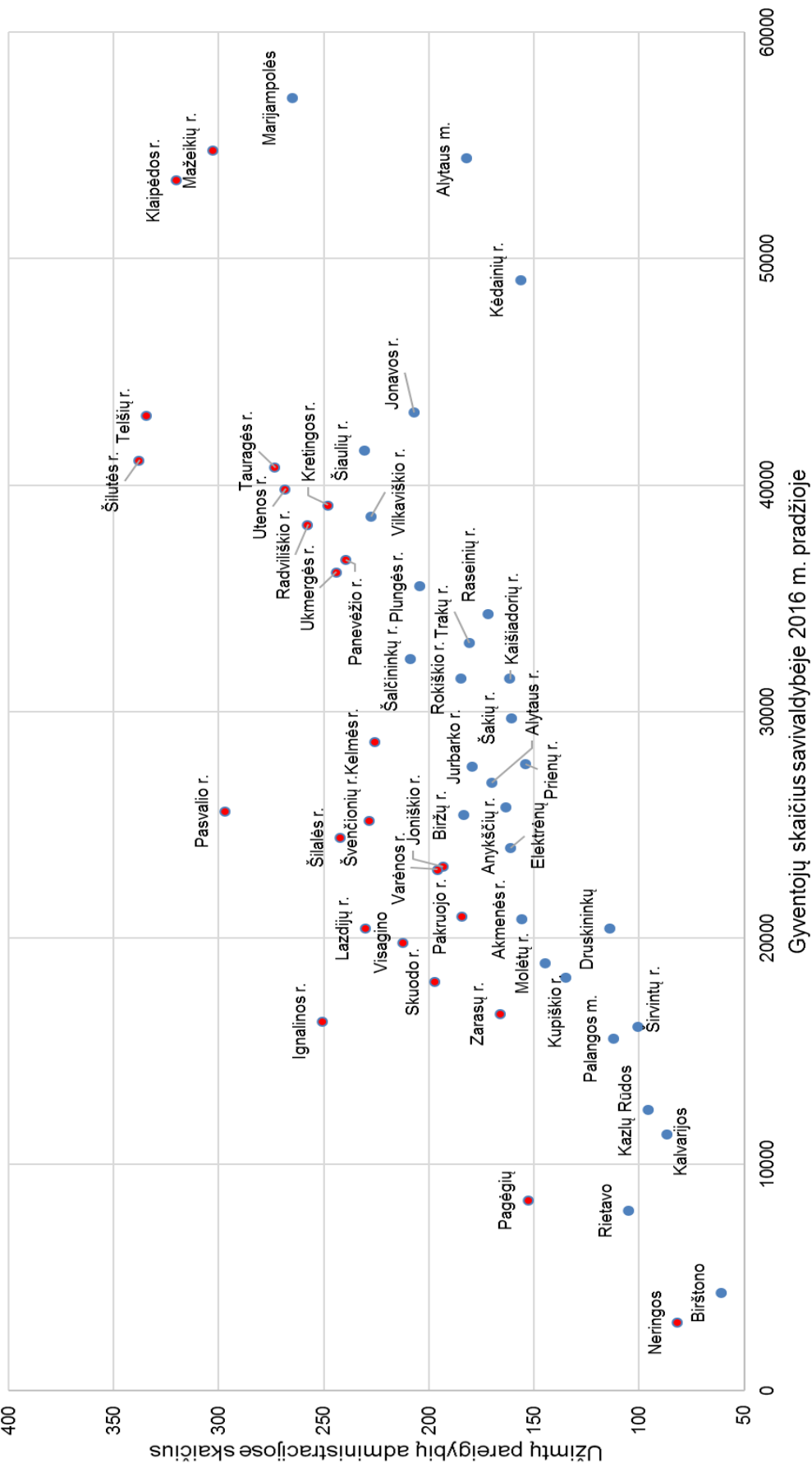
- Klaipėdos r. sav. 320 užimtų pareigybių;
- Kėdainių r. sav. 157 užimtų pareigybių.

90-95 tūkst.
gyventojų

Skiriasi 1,6 karto

- Vilniaus r. sav. 547 užimtų pareigybių;
- Kauno r. sav. 349 užimtų pareigybių.

Gyventojų skaičiaus ir užimtų pareigybių administracijose skaičiaus ryšys, 2016 m.

2 pav. Užimtų pareigybių administracijose ir savivaldybės dydžio ryšys, 2016 m. (savivaldybių, kurių gyventojų skaičius yra iki 60 000). Šaltiniai: Valstybės tarnybos departamentas, Lietuvos statistikos departamentas.

C. Kiek administracijos darbuotojų tenka tūkstančiui gyventojų?

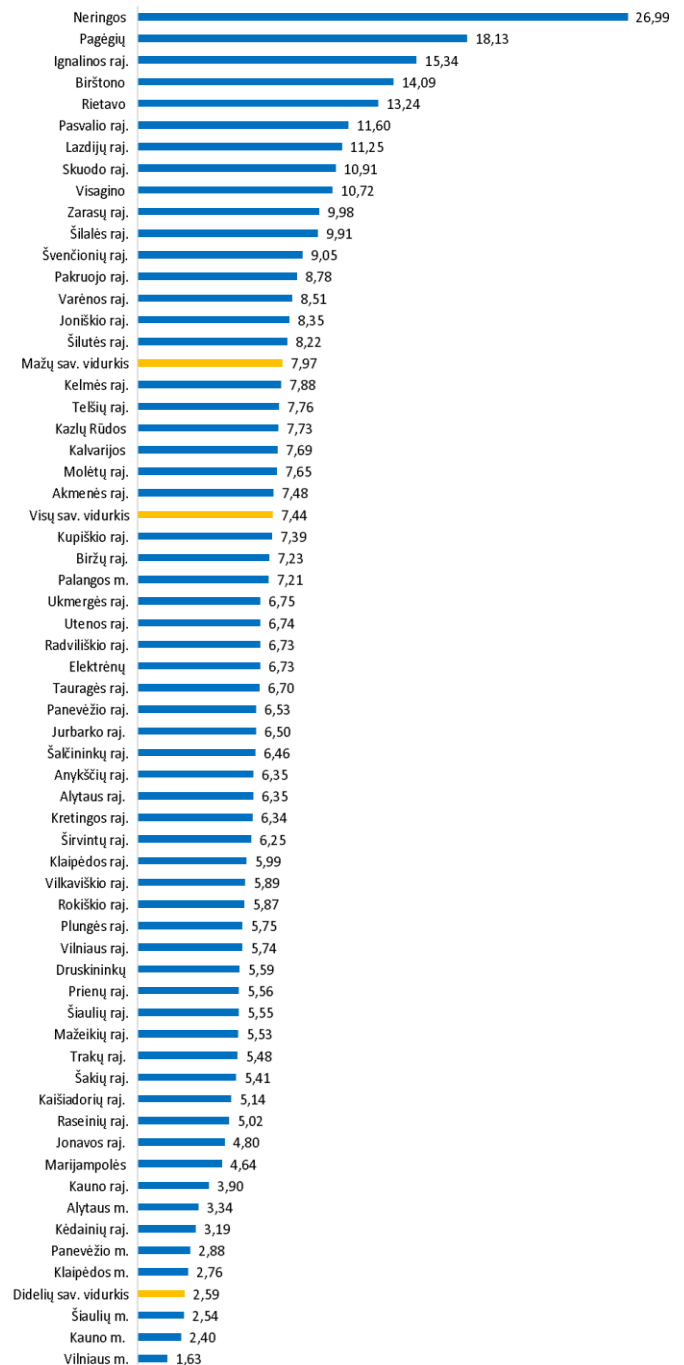
Tūkstančiui gyventojų tenkantis užimtų pareigybių skaičius savivaldybių administracijose varijuoja nuo 1,63 Vilniaus m. iki 26,99 Neringos sav. Suprantama, kad mažesnėms savivaldybėms tenka santykinai daugiau darbuotojų, kadangi kiekvienos savivaldybės administracija atlieka tam tikras bazines funkcijas ir jas vykdo darbuotojai, kurių skaičius nėra proporcingai susijęs su gyventojų skaičiumi.

Kaip pavaizduota 3 pav., daugiausiai administracijos darbuotojų 1000 gyventojų po Neringos tenka Pagėgių (18,13), Ignalinos r. (15,34), Birštono (14,09) ir Rietavo (13,24) savivaldybėms. Mažų savivaldybių vidurkis siekia 7,97 užimtų pareigybių 1000 gyventojų.

Palyginus mažai darbuotojų, tenkančių 1000 gyventojų turi šios savivaldybės – Kauno r. (3,9), Marijampolės (4,64), Jonavos r. (4,8) bei Raseinių r. (5,02) savivaldybės.

Didžiųjų savivaldybių vidurkis 2016 m. siekė 2,59 darbuotojo 1000 gyventojų. Šioje savivaldybių grupėje santykinai didžiausiomis administracijomis pasižymėjo Alytaus m. (3,34 užimtų pareig. 1000 gyventojų) bei Panevėžio m. (2,88 užimtų pareig. 1000 gyventojų).

Šalies vidurkis 2016 m. buvo 7,44 užimtų pareigybių 1000 gyventojų. Tai šiek tiek daugiau nei 2015 m. (7,34 užimtų pareig. 1000 gyventojų).

3 pav. Užimtų pareigybių savivaldybių administracijose skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, 2016 m.² Šaltiniai: Valstybės tarnybos departamentas, Lietuvos statistikos departamentas.

² Šalies, didžiųjų ir mažųjų savivaldybių vidurkiai skaičiuoti suvidurkinant savivaldybių rezultatus. Vertinant pagal gyventojų skaičių, atitinkami šalies, didžiųjų ir mažųjų vidurkiai būtų: 4,78, 2,2 ir 6,74.

Didžiosios ir mažosios savivaldybės atskiriamos pagal gyventojų tankį. Didžiosios sav.: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus miestų sav. Mažosios – visos likusios.

D. Dėl ko keičiasi santykinis darbuotojų skaičius?

Lyginant su 2015 m., 2016 m. daugumoje (42 iš 60) savivaldybių užimtų pareigybių, tenkančių 1000 gyventojų, daugėjo. Tai gali atsitikti dėl dvejų priežasčių: administracijos darbuotojų skaičiaus padidėjimo arba gyventojų skaičiaus sumažėjimo.

Dvylikoje savivaldybių santykinis administracijos darbuotojų skaičius paaugo būtent dėl to, kad padaugėjo užimtų pareigybių. Tai **Birštono, Druskininkų, Ignalinos r., Kalvarijos, Kauno r., Palangos m., Šalčininkų r., Šiaulių r., Telšių r., Trakų r., Utenos r.,** ir **Zarasų r.** savivaldybės. Ryškiausias pokytis per metus įvyko **Ignalinos r.** savivaldybėje: joje administracijos darbuotojų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, išaugo net 11 proc.

Trečdalyje savivaldybių santykinis darbuotojų skaičius sumažėjo. Tai įvyksta arba sumažėjus administracijos darbuotojų skaičiui, arba padaugėjus gyventojų. Savivaldybės, kuriose santykinis darbuotojų skaičius sumažėjo dėl administracijos darbuotojų skaičiaus kritimo: **Ankščių r., Elektrėnų, Jonavos r., Kauno m., Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Kretingos r., Lazdijų r., Šilalės r., Širvintų r., Švenčionių r., Tauragės r., Vilniaus m., Vilniaus r.**

1 lentelė. Užimtų pareigybių administracijose skaičiaus, tenkančio 1000 gyventojų, pokytis bei įtaką darė veiksniai 2015-2016 m. *Šaltiniai: Valstybės tarnybos departamentas, Lietuvos statistikos departamentas.*

Savivaldybė	Užimtų pareigybių 1000 gyv. kaita 2015-2016 (proc.)	Gyventojų skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką:	Užimtų pareigybių administracijose skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką:
Akmenės r.	+2,84	x	
Alytaus m.	+1,64	x	
Alytaus r.	+0,56	x	
Ankščių r.	-0,68		x

Savivaldybė	Užimtų pareigybių 1000 gyv. kaita 2015-2016 (proc.)	Gyventojų skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką:	Užimtų pareigybių administracijose skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką:
Birštono	+4,42		x
Biržų r.	+2,14	x	
Druskininkų	+6,31		x
Elektrėnų	-1,87		x
Ignalinos r.	+11,46		x
Jonavos r.	-2,06		x
Joniškio r.	+3,05	x	
Jurbarko r.	+2,03	x	
Kaišiadorių r.	+1,18	x	
Kalvarijos	+8,15		x
Kauno m.	-11,14		x
Kauno r.	+0,56		x
Kazlų Rūdos	-0,82		x
Kėdainių r.	+2,52	x	
Kelmės r.	+2,42	x	
Klaipėdos m.	-0,07		x
Klaipėdos r.	-1,67	x	
Kretingos r.	-0,33		x
Kupiškio r.	+1,61	x	
Lazdijų r.	-1,45		x
Marijampolės	+1,33	x	
Mažeikių r.	+0,30	x	
Molėtų r.	+2,97	x	
Neringos	-5,86	x	
Pagėgių	+6,20	x	
Pakruojo r.	+1,94	x	
Palangos m.	+1,77		x
Panevėžio m.	+1,92	x	
Panevėžio r.	+1,43	x	
Pasvalio r.	+0,73	x	
Plungės r.	+0,30	x	
Prienų r.	+0,52	x	
Radvilišio r.	+0,38	x	
Raseinių r.	+0,40	x	
Rietavo	+0,93	x	
Rokiškio r.	+1,59	x	
Skuodo r.	+2,73	x	
Šakių r.	+1,24	x	
Šalčininkų r.	+3,50		x
Šiaulių m.	+2,77	x	
Šiaulių r.	+1,39		x
Šilalės r.	-1,22		x

Savivaldybė	Užimtų pareigybių 1000 gyv. kaita 2015-2016 (proc.)	Gyventojų skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką:	Užimtų pareigybių administracijose skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką:
Šilutės r.	+1,86	x	
Širvintų r.	-15,94		x
Švenčionių r.	-2,96		x
Tauragės r.	-0,31		x
Telšių r.	+7,35		x
Trakų r.	+2,72		x
Ukmergės r.	+1,73	x	
Utenos r.	+6,89		x
Varėnos r.	+3,45	x	
Vilkaviškio r.	+4,14	x	
Vilniaus m.	-7,75		x
Vilniaus r.	-2,06		x
Visagino	+3,90	x	
Zarasų r.	+5,94		x

Išvados

1. 2016 m., lyginant su 2015 m., užimtų pareigybių skaičius sumažėjo dviem šimtais arba 1,4 proc. Tačiau bendros situacijos šis sumažėjimas neatspindi, nes iš esmės tai lėmė ryškus Vilniaus (-73 užimtų pareigybių) ir Kauno (-99) miestų savivaldybių administracijų susitraukimas.

2. Nuo 2011 m. šalies gyventojų sumažėjo 5,4 proc., o užimtų pareigybių skaičius išaugo 2,6 proc. Nors 2016 m. administracijos darbuotojų šiek tiek sumažėjo, vis vien dar nepasiektas 2014 m. lygis.

3. Administracijos darbuotojų skaičius savivaldybėse, turinčiose panašų gyventojų skaičių, skiriasi iki 2,5 karto. 2016 m. užimtų pareigybių skaičius lyginant su kitomis panašiai gyventojų turinčiomis savivaldybėmis, pastebimai didesnis buvo Neringos, Pagėgių, Ignalinos r., Skuodo r., Visagino, Lazdijų r., Šilalės r., Švenčionių r., Pasvalio r., Kelmės r., Šalčininkų r., Ukmergės r., Šilutės r., Telšių r., Klaipėdos r., ir Vilniaus r. savivaldybėse.

4. Savivaldybėse 1000 gyventojų tenkantis užimtų pareigybių administracijose skaičius varijuoja nuo 1,63 Vilniaus m. iki 26,99 Neringos sav. Daugiausiai užimtų pareigybių administracijose tenka mažesnėse savivaldybėse dėl bazinių funkcijų, kurios nepriklauso nuo gyventojų skaičiaus. Bendras savivaldybių vidutinis administracijų darbuotojų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, šalyje per 2015 m. nežymiai išaugo.

5. Per 2015 m. užimtų pareigybių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, padidėjo 42-ose iš 60-ies savivaldybių. Dėl administracijos išsiplėtimo tai įvyko Birštono, Druskininkų, Ignalinos r., Kalvarijos, Kauno r., Palangos m., Šalčininkų r., Šiaulių r., Telšių r., Trakų r., Utenos r. ir Zarasų r. savivaldybėse. Ryškiausias padidėjimas – Ignalinos r. savivaldybėje.

6. Savivaldybės, kuriose santykinis darbuotojų skaičius 2016 m., lyginant su 2015 m., sumažėjo dėl administracijos darbuotojų skaičiaus kritimo: Anykščių r., Elektrėnų, Jonavos r., Kauno m., Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Kretingos r., Lazdijų r., Šilalės r., Širvintų r., Švenčionių r., Tauragės r., Vilniaus m., Vilniaus r.